

HANDLÄGGARE/ENHET
Enheten för ekonomisk politik
Carin Wallenthin

DATUM
2017-02-03

DIARIENUMMER
20170028

ERT DATUM
2017-01-24

ER REFERENS
N2017/00222/HL

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1)

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- LO avstyrker förslagen om nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter och avskrivning av studieskulder. Det är principiellt fel, och legitimitetshotande, att skapa regionala särlösningar i system som till sin karaktär bör erbjuda lika villkor i hela landet.
- LO menar att statens nyinvesteringar i trafikinfrastruktur bör höjas till 1 procent av BNP och att nya resurser till drift och underhåll bör tillföras med motsvarande 0,1–0,2 procent av BNP.
- LO delar landsbygdskommitténs förslag om ett nytt mål för bredbandsutbyggnad som innebär att hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.
- LO tillstyrker kommitténs förslag om att regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget i syfte att göra det avståndsbaserat.
- LO bedömer att regeringen bör utreda om nuvarande resursfördelningsprinciper inom högre utbildning är ändamålsenliga för uppdraget.
- LO anser att tillgänglighet är en del av lärosätenas samverkansuppdrag där man bör utveckla samverkansformer för landsbygdens behov.
- LO anser också att regeringen bör överväga om universitet och högskolor kan tilldelas en eller flera regioner som sitt samverkansområde för utveckling av regionens kompetensförsörjning.
- LO anser att alla beståndsdelar i kunskapslyftet, där högre utbildning är en del, är ett angeläget behov för landsbygdsutveckling och kan hanteras inom ramen för Lärcentra.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

- LO vill betona vikten av att en samlad strategi utvecklas för stöd till dagligvaruhandel i glesbygden.
- I takt med att försörjningskvoten ökar och de demografiska förändringarna kräver ökade insatser, främst inom vård och omsorg, kommer staten behöva tillföra ekonomiska resurser för att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunernas verksamhet.
- Arbetsmarknadens parter bör ingå i en eventuell landsbygdsdelegation.

Synpunkter på landsbygdskommitténs slutbetänkande

Bakgrund

Landsbygdskommitténs slutbetänkande "För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" omfattar ett stort antal förslag och spänner över många områden. LO delar kommitténs övergripande målsättning att Sverige ska ha en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd. Många av medlemmarna i LO-förbunden bor och arbetar på landsbygden och deras möjligheter till arbete, utbildning och livslångt lärande är centralt.

Som kommittén konstaterar har utvecklingen i landsbygderna under lång tid gått i en riktning som innebär mindre likvärdiga förutsättningar. En tudelning mellan stad och land, som leder till ökad ekonomisk och social ojämlikhet är oacceptabel. Under de senaste 35 åren har den ekonomiska ojämlikheten mellan individer och hushåll ökat kontinuerligt i Sverige. Den generella trenden är att kommuner med störst andel fattiga är inlandskommuner och glesbygdsområden (undantaget Malmö).

Stora skillnader mellan olika områden i ett land kan leda till lägre nationell tillväxt, ojämlika möjligheter beroende på födelseort och sociala motsättningar mellan olika områden och regioner. Stora klyftor inom regioner kan dessutom ha effekt på sammanhållningen och tilliten mellan människor som bor där. Denna utveckling bör bekämpas med kraft.

Svenska empiriska studier har i huvudsak pekat på två anledningar till att inkomstskillnaderna ökat stort i Sverige under de senaste decennierna. Dels att kapitalinkomsterna har blivit större och koncentrerade till toppen av inkomstfördelningen, dels att skatter och transfereringar fått en mindre utjämnande roll. Resultatet är att de med lägst inkomster i samhället har halkat efter. Det, menar LO, tydliggör behovet av att höja nivåerna i omställnings- och trygghetssystemen, såsom arbetslöshets- och sjukersättningen.

En annan utveckling, med tydlig regional bäring, är utvecklingen mot ökade skillnader i kunskapsresultaten i skolan. En ojämlig skola bidrar till utanförskap och sämre tillväxt. Det skapar stora klyftor, som påverkar demokratin och hela samhället negativt. LO vill därför se ett ökat statligt ansvar för att garantera alla kommuner och skolor tillräckliga resurser för att kunna erbjuda elever med olika bakgrunder och förutsättningar en likvärdig utbildning. Svensk skola ska ge alla elever samma chans att lyckas, oavsett var i landet de bor.

Att Sverige har brist på rätt utbildad arbetskraft samtidigt som vi har en hög arbetslöshet måste staten ta på stort allvar, utifrån individernas möjligheter och utveckling men också därför att det utgör ett tillväxthinder.

En näringspolitik för Sveriges landsbygder

Landsbygdskommittén beskriver väl de platsbundna näringarnas betydelse och möjligheter. Sverige har rika naturtillgångar och stora möjligheter till hållbar tillväxt. Vi har en skogsindustri som kan avancera till nya marknader, samtidigt som skogen utgör en del av den natur som har direkt betydelse för besöksnäringens tillväxt. En ökad livsmedelsproduktion minskar landets sårbarhet vid kriser. Vi har också en rik gruv- och mineralnäring, en konkurrenskraftig basindustri och förädlingsindustri.

Med en konkurrenskraftig och stark inhemsk industri har Sverige ökad möjlighet att bidra till en hållbar utveckling globalt. Investeringar i svensk industri är i regel mer miljövänliga än motsvarande investeringar i många andra länder. Ett hinder för svenska industriinvesteringar kan vara komplicerade och utdragna processer för att få miljö tillstånd för ny eller utvecklad verksamhet. LO menar att en frisk och välmående miljö är avgörande för våra livsvillkor, och att det är nödvändigt med noggranna miljöprövningar, men samtidigt är det viktigt att dessa inte drar ut på tiden mer än nödvändigt för att kunna bedöma olika verksamheters miljöpåverkan. Om de svenska handläggningstiderna är betydligt längre än i jämförbara länder med samma miljömål är risken att effekten av onödig byråkrati att svensk konkurrenskraft försämras. LO anser att regeringen bör se över dessa i syfte att möjliggöra en förkortad handläggningstid.

En aktiv näringspolitik som inkluderar hela landet är av största vikt. Regeringens arbete med olika strategiska samverkansprogram, utredningar och arbeten går i rätt riktning. Förutsättningar för att kunna bo och leva på landsbygden handlar i hög grad om möjligheter till arbete och försörjning.

Sverige har en stor bredd av branscher och framgångsrika företag, en konkurrenskraftig industri- och tjänstesektor som – med stabila och långsiktiga förutsättningar – kan utgöra en del av lösningen på

klimatutmaningarna. En näringspolitik för att öka sysselsättningen, göra Sverige fossilfritt, och utveckla landsbygden kan förenas med miljö- och klimatmålsättningar. Tillgång till riskkapital i tidigt skede, tillgänglig rådgivning och stöd via exempelvis exportcentra, samt forskning och utveckling, kan bidra till att innovationer utvecklas och att fler och nya svenska jobb skapas.

Som en del i finansieringen av näringslivspaketet lägger landsbygdskommittén förslag om att regeringen ska utreda möjligheten till vissa riktade åtgärder, så som nedsättning av arbetsgivar- och egenavgifter och avskrivning av studieskulder, till de mest utsatta kommunerna. LO *avstyrker* detta förslag. Detta är inte rätt väg att gå. Förslag av denna typ har testats tidigare, men utan framgång. Det är dessutom principiellt fel, och legitimitetshotande, att skapa regionala särlösningar i system som till sin karaktär bör erbjuda lika villkor i hela landet. Det som bör prioriteras högt, för att fler ska kunna få jobb, är utbildningsinsatser. Att tillse att det finns bra stöd inom det arbetsmarknadspolitiska området är också viktigt.

Digitalisering och transportinfrastruktur ska bidra till landsbygdernas utveckling

Välfungerande transportinfrastruktur och tillgång till snabbt bredband är avgörande för att landsbygderna ska ha en god utveckling. Det genererar arbetstillfällen och ger förutsättningar för fler att bo kvar på landsbygden eller att kunna flytta dit nya jobb växer fram. Kommitténs förslag på dessa områden är bra och leder i rätt riktning, men lär inte vara tillräckliga.

Nuvarande anslagsramar för infrastrukturen bidrar inte till att en standardhöjning av befintligt transportnät sker, varken för järnväg eller för väg, utan ligger snarast på en nivå som inte leder till ytterligare försämring av infrastrukturen. Trafikverket prioriterar järnvägsunderhållet till storstäder och större stråk, vilket inte gynnar landsbygden. Bristande resurser riskerar därmed att järnvägsinfrastrukturen i glesbygd blir kraftigt försämrade under kommande år.

För att säkerställa person- och godstransporter till medborgarna och näringslivet i hela landet, menar LO att statens nyinvesteringar i trafikinfrastruktur bör höjas till 1 procent av BNP och att nya resurser till drift och underhåll bör tillföras med motsvarande 0,1–0,2 procent av BNP.

LO vill också framhålla vikten av snabba beslut om nya infrastruktursatsningar som går i takt med beslut om bostadsbyggande, då besluten ligger på regional och nationell nivå respektive kommunal nivå. För att kunna göra de investeringar som krävs, så behöver också en strategi tas fram för att så snabbt som möjligt få tillgång till arbetskraft som kan omsätta investeringarna till nya bostäder och infrastruktur.

I dagens samhälle är vi beroende av elektroniska kommunikationstjänster. Det gäller såväl för medborgarna som för företag eller offentlig verksamhet – och inte minst utifrån den snabba teknikutveckling och digitalisering som pågår. En väl utbyggd IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är central för hela Sverige och för den regionala och lokala utvecklingen och näringslivet.

LO vill särskilt uppmärksamma landsbygdskommitténs förslag om ett nytt mål för bredbandsutbyggnad som innebär att hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025. Det är dock viktigt att påpeka att målet är teknikneutralt, det vill säga att målet nödvändigtvis inte behöver uppnås genom fiber utan även kan uppnås genom mobil kommunikation. Staten bör stödja detta mål både finansiellt och genom olika regulatoriska insatser.

LO *tillstyrker* kommitténs förslag om att regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget i syfte att göra det avståndsbaserat.

LO är medveten om att regeringen har tillsatt en utredning men vill framhålla vikten av körkort för att kunna ta anställning. Utanför storstadsområden med god kollektivtrafik är kraven större. Utifrån ett landsbygd- och socioekonomiskt perspektiv krävs statliga insatser för att fler personer i arbetsför ålder ska kunna ta körkort. Vi ser också ett behov av fler kvinnliga körkortslärare och handledare. I vissa grupper kan tillgången till bil för övningskörning vara ett hinder, i andra är det utgifterna.

En kompetensförsörjning som säkerställer landsbygdernas behov av arbetskraft

En lång period av allt för låga politiska ambitioner inom utbildnings- och kompetensförsörjningsområdet har nu resulterat i att Sverige både har arbetskraftsbrist och hög arbetslöshet. Såväl den privata som den offentliga sektorn uppger att de har svårt att hitta personal med rätt kompetens.

LO delar landsbygdskommitténs slutsatser om att tillgång till väl utbildad arbetskraft är viktigt och angeläget för landsbygdens utveckling. I betänkandet ligger dock fokus på den högre utbildningen, trots att behoven och utmaningarna är större inom grundläggande yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning.

LO vill framhålla vikten av att utbildningssystemen klarar av att möta varierande kompetensbehov. För LO-förbundens medlemmar, liksom för övriga grupper på arbetsmarknaden, är det viktigt att det skapas förutsättningar för livslångt lärande. Kompetensbehov hänger ihop med den utveckling och omställning som sker på arbetsplatsen, som ny teknik eller

förändrade krav. Kontaktytor mellan utbildning och arbetsmarknaden är därför avgörande för att skapa relevans och ge utbildningsmöjligheter för individer under hela arbetslivet.

Vikten av ett allsidigt utbud av gymnasieutbildningar på kommunal/regional nivå saknas, trots dess betydelse för näringslivet och därmed för sysselsättningen på mindre orter. Gymnasieutbildningarna behöver också kontinuerligt anpassas till de förändringar som arbetsliv och samhälle genomgår över tid. Staten bör bidra till en stärkt regional samverkan kring utbildningsutbud.

Syftet med de regionala högskolorna är att ge en likvärdig tillgång till högre utbildning i hela landet. Lärosätena liksom Universitet och högskolerådet har också uppdrag av regeringen att arbeta med breddad rekrytering.

LO anser att resurstilldelningen till lärosätena behöver utformas så att det ger ekonomiska incitament att bedriva distansutbildning i olika former, som exempelvis öppna kurser, distansföreläsningar och kombinationsutbildningar mellan distans- och campusutbildning. Det bör därför utredas om den önskade flexibiliteten och nuvarande resursfördelningsprinciper inom högre utbildning är ändamålsenliga.

Tillgänglighet är en del av lärosätenas samverkansuppdrag, där man aktivt kan utveckla samverkansformer för landsbygdens behov. Om lärosätena ges ett tydligt uppdrag kan det också följas upp i lärosätenas årliga redovisningar och Universitetskanslersämbetet bör också kunna följa upp insatserna utifrån sin kvalitetsgranskning. LO anser också att regeringen bör överväga om universitet och högskolor kan tilldelas en eller flera regioner som sitt samverkansområde för utveckling av regionens kompetensförsörjning. Kommittén ser gärna att samverkan formaliseras – vilket LO ser som nödvändigt.

I dag bedriver kommunala lärcentra olika former av utbildningsverksamhet. Det finns etablerade strukturer och viss infrastruktur i en tredjedel av landets kommuner. För att eftersatta regioner ska kunna utveckla lärcentra för högre utbildning vill kommittén att regeringen säkerställer sådan tillkomst genom ett årligt statsbidrag. I motivationstexten framgår att kommittén bygger det på befintliga kommunala lärcentra och regeringens ambition att främja distansutbildning. LO menar att det är en något otydlig beskrivning. Det är lätt att få uppfattningen att den huvudsakliga inriktningen på de föreslagna utbildningscentra ska vara akademisk utbildning, även om slutsatsen verkar vara att kunskapslyftet i sin bredare mening ska ingå i utbildningscentra.

LO anser att alla beståndsdelar i kunskapslyftet, där högre utbildning är en del, är ett angeläget behov för landsbygdsutveckling. Det finns med all

säkerhet även andra kompetensförsörjningsbehov i form av grundläggande yrkesutbildning i bland annat bristyrken och påbyggnadsutbildning som bäst tillgodoses genom yrkeshögskoleutbildningar.

Lärcentra är en viktig resurs utifrån landsbygdens olika kompetensförsörjningsbehov. LO menar att de olika behoven mycket väl kan hanteras i ett sammanhang, men där utbildningen genomförs i samverkan med olika anordnare. Det innebär att de utvecklingsmedel som anslås till högre utbildning kan samutnyttjas för att få till stånd en fungerande infrastruktur som tillsammans med vägledning och pedagogiskt stöd tillgodoser olika utbildningsbehov.

Landsbygdskommittén har också ett förslag om att studieskulder till viss del ska vara möjliga att skriva av för de som skaffat en akademisk utbildning, och som bor och är yrkesaktiva i någon av de 23 kommuner med extra stora utmaningar. LO *avstyrker* detta förslag. LO ställer sig avvisande till en särlösning baserad på en viss utbildningsnivå då studiemedelssystemet bör erbjuda samma villkor i alla delar av landet.

En förbättrad tillgång till service, välfärd och kultur

LO delar landsbygdskommitténs beskrivning av dagligvaruhandlares kritiska betydelse för tillväxt och regional utveckling på landsbygden, då särskilt i glesbygden.

Frågan om lanthandelns betydelse är högaktuell i och med den ökande e-handeln. E-handeln har underlättat möjligheten att leva på landsbygden, långt från infrastruktur för större inköp. Denna utveckling förutsätter dock att det finns möjlighet att kunna hämta sin vara hos ett ombud. En minskad förekomst av lanthandlare riskerar därmed att tillintetgöra de fördelar för landsbygden som digitaliseringen skapar. Och därigenom minskar landsbygdens attraktionskraft.

Lanthandeln har också en indirekt betydelse för andra näringar; såsom besöks-, jordbruks-, skogs-, och fiskenäring. Förutom att göra landsbygden attraktiv kan lanthandeln vara av direkt ekonomisk nytta för andra näringsverksamheter. Ett exempel är jordbrukares möjlighet att genom lanthandlare sälja närodlat. Att kunna marknadsföra produkter som närodlade är en konkurrensfördel som behövs i en tid då svenska jordbrukare har fått det svårare att konkurrera på pris. Närodlade varor har samtidigt hållbarhetsdimensioner. Med kortare transporter direkt till handlaren finns en potential att minska utsläppen.

LO delar utredningens uppfattning om att det är viktigt att ombudsersättningen för exempelvis post-, apotek- och dryckeshantering ligger på en nivå som täcker kostnaderna även för de minsta lanthandlarna.

Om lanthandlare ska förväntas fylla viktiga samhällsfunktioner måste de också få en rimlig ersättning för att göra det.

LO vill betona vikten av att en samlad strategi utvecklas för stöd till dagligvaruhandel i glesbygden, med en tydlig struktur för uppföljning. Det saknas tillräcklig analys av vilken ekonomisk och social nytta lanthandeln fyller, hur brist på lokala handlare påverkar lokal näringsverksamhet och vilken betydelse lanthandeln har för digitaliseringsutvecklingen.

God postservice på landsbygd är också viktig. För att uppnå det måste det finnas rimliga förutsättningar för det företag som har samhällsuppdraget att bedriva en rikstäckande service samtidigt som man verkar på en avreglerad marknad med vikande brevvolymer.

Det finns exempel på effektiva åtgärder, som bör regleras, för att uppnå bättre postservice på landsbygden, som att exempelvis införa krav på fastighetsboxar i alla flerfamiljshus. Även om allt fler fastighetsägare, framförallt vid nybyggnation, inför fastighetsboxar är införandetakten allt för låg.

Landsbygdskommitténs hållning om att det inte bör ske några väsentliga förändringar i postlagen är inte rimlig. Utan anpassningar i postlagen, till rådande verklighet med kraftigt vikande brevvolymer, skulle postservicen på sikt behöva skattefinansieras.

Landsbygdskommittén förhåller sig också negativt inställd till postlagsutredningens förslag gällande prisreglering. Postlagsutredningen föreslår att portopriset ska sättas utifrån en kombination av pristak med hänsyn taget till minskade brevvolymer. Minskade brevvolymer med ett hårt satt pristak har drabbat de anställda i branschen hårt. Varje brevbärare har fått kompensera intäktsfallen genom att täcka in större områden och fler brevlådor. Detta är ohållbart och kommer leda till att landsbygdsservicen inte går att upprätthålla. Hänsyn behöver tas till volymtapp. Minskar brevvolymerna ökar kostnaderna.

Diskussionen som förts kring om att samhällsuppdraget för paket – vilket i dag ligger på Post Nord – skulle kunna slopas ställer sig LO, precis som landsbygdskommittén, negativa till. Nuvarande ordning har positiva effekter på paketmarknaden som helhet, och det blir en följsamhet i att övriga företag på marknaden upprätthåller en lika god service. Skulle samhällsuppdraget för paket slopas skulle det antagligen leda till stora försämringar i glesbygdsservicen.

Landsbygdskommittén lyfter viktiga problem, och har förslag i rätt riktning inom välfärdsområdet. LO instämmer i behovet av att stärka kommunernas

förmåga att rekrytera personal, exempelvis inom äldreomsorgen. Nyanlända ska ses som en resurs. Språkutbildning, valideringar av tidigare utbildningar i hemländerna och yrkesutbildningar av olika slag kommer att kunna underlätta för nyanlända att få anställning.

Landsbygdskommittén tar i sitt slutbetänkande inte ställning till alternativen mellan ökad samverkan eller kommunsammanslagningar, men välkomnar att regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag (ska redovisas senast den 1 juni 2018) att göra en översyn av systemet med kostnadsutjämning.

”Kommittén anser att det kommunala utjämningsystemet även i framtiden bör vara det generella systemet för att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunernas och landstingens/regionernas verksamhet. Om det emellertid visar sig vara svårt att säkerställa kvaliteten i välfärdstjänsterna i mycket små och avlägsna kommuner, trots en reformering av utjämningsystemet, anser kommittén att regeringen bör överväga att för vissa särskilt utsatta kommuner utforma ett ekonomiskt grundstöd.”

LO vill understryka behovet av en offentligt finansierad välfärd av likvärdig kvalitet i hela landet, och delar landsbygdskommitténs slutsatser om att det kommunala utjämningsystemet bör vara generellt.

Staten har ett övergripande ansvar. I takt med att försörjningskvoten ökar och de demografiska förändringarna kräver ökade insatser, främst inom vård och omsorg, kommer staten behöva tillföra ekonomiska resurser för att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunernas verksamhet.

LO saknar dock en mer långsiktig analys av framtida förutsättningar för kommunerna att ta det helhetsansvar som medborgarna kan förvänta sig. Många kommuner har ett tufft läge redan i dag. Om utvecklingen leder till att medborgare i de mer utsatta kommunerna blir de som betalar högst skatt samtidigt som de har sämst tillgång till service och får en lägre kvalitet på offentlig välfärd, är det orimligt. LO är tveksam till om den utvecklingen kan mötas på ett hållbart sätt, genom att utforma ytterligare ekonomiskt stöd, också efter en reformering av utjämningsystemet, eller genom en långtgående samverkan över kommungränserna.

Det krävs ett tydligare ansvar från staten för att säkerställa att Sverige har kommuner som är stora nog att vara bärkraftiga, och att det därmed finns förutsättningar att ha en likvärdig samhällsservice, utbildning, vård och omsorg, i hela Sverige.

Statens närvaro i landsbygderna

Landsbygdskommittén vill se att staten tar ett större ansvar för landsbygden och är mer fysiskt närvarande, med arbetsplatser, myndighetservice och polis.

LO delar kommitténs, och regeringens, inriktning kring utlokalisering av statliga myndigheter och jobb. Det är arbetsmarknadspolitiskt bra att alla statliga myndigheter inte centraliseras till Stockholm, utan att staten finns i hela landet och i våra större städer. Dock är det viktigt att det skapas bra förutsättningar för de som omlokaliseras att följa med. Det finns en risk att myndigheter dräneras på kompetens vid flytt där personalen inte vill följa med.

LO tillstyrker landsbygdskommitténs förslag om att stoppa nedläggningar av Arbetsförmedlingens lokala kontor. Myndigheten har en viktig uppgift som nav för en effektiv matchning och omställning på arbetsmarknaden. Att ersätta personliga möten med självservice på internet kräver en bättre analys, särskilt med tanke på de socioekonomiskt baserade digitala klyftorna. Det personliga mötet mellan den jobbsökande och arbetsförmedlaren är viktigt för att identifiera behov av stöd och insatser, liksom kvalitativa arbetsgivarkontakter som kan resultera i kortare arbetslöshetstider. En mer aktiv arbetsmarknadspolitik, som ger skarpa verktyg för Arbetsförmedlingen, krävs också.

En tydligare styrning och samordning av landsbygdspolitiken

Förslag om att regionala perspektiv och konsekvenser för landsbygden ska beaktas vid nationella beslut är bra.

Sveriges har en lång tradition av samverkan mellan politiken, akademien och arbetsmarknadens parter, liksom bransch- och sektorsövergripande. Det är en styrka. Landsbygdskommitténs förslag om en landsbygdsdelegation kan vara ett sätt att få bredare fokus på regionens förutsättningar och utveckling. Dock saknas arbetsmarknadens parter i förslaget, vilket LO ser som bristfälligt. Parterna, både fackföreningar och arbetsgivare, finns organiserade och representerade i hela landet – och har bred lokal och regional kunskap och erfarenhet som bör tillvaratas.

Bättre förutsättningar för civilsamhället att bidra till landsbygdernas utveckling

LO delar landsbygdskommitténs beskrivning om att människors engagemang och förmåga till samarbete och organisering är grunden för hållbar utveckling. Kommittén föreslår bland annat riktade stöd till folkbildningen för att stärka i synnerhet ungas och personer med invandrarbakgrunds möjligheter och förmåga att delta i landsbygdsutveckling. LO menar att det är ett bra förslag att regeringen

föreslås förstärka bidraget till Folkbildningsrådet, och därmed folkbildningen. LO vill dock poängtera att det inte får styras så snävt så att annan bra, och redan pågående verksamhet, tvingas att stå tillbaka.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Carin Wallenthin